

VISIE OP STAGE – Educatieve Bachelor Lager Onderwijs Campus Aalst

Deze visietekst is gegroeid vanuit overleg en intensieve samenwerking met het werkveld.

Groeien in de basiscompetenties

Tijdens de didactische stage krijgen de studenten, naarmate zij vorderen, meer en meer verantwoordelijkheden en opdrachten in het geheel van de werking van een lagere school. Op die manier kunnen zij uitgroeien tot startbekwame leerkrachten. Deze **progressieve toename in verantwoordelijkheid** verloopt in een aantal fasen. We onderscheiden de eerste opleidingsfase waarin de focus ligt op het lesgeven, de tweede fase met focus op de klaservaring en ten slotte de fase waarin de focus ligt op de schoolervaring. Naast de toename in verantwoordelijkheid, neemt ook de duur en de complexiteit van de stages toe. De praktijk omvat 45 studiepunten. Ook vanuit diverse andere opleidingsonderdelen krijgen studenten echter opdrachten die ze tijdens de stageperiodes, maar ook daarbuiten, in de stageschool uitvoeren.

De hogeschool organiseert de stage via een **jaarsysteem**:

- In de **eerste opleidingsfase** (stage eerste jaar) fungeert de student als lesgever. De focus ligt enerzijds op het doelgericht en gestructureerd uitschrijven van een lesvoorbereiding en anderzijds op het geven van een aantal lessen in een reële klascontext. Studenten worden ingedeeld in praktijkgroepen. Elke praktijkgroep verblijft gedurende het eerste semester op de praktijkschool. Hier maken de studenten kennis met een klascontext. In het tweede semester staat elke student alleen o.l.v. een mentor in een klas op een andere school dan de praktijkschool. Als opleiding kiezen we er voor om studenten aan de hand van gerichte observaties in de stageklas op de praktijkschool stapsgewijs te laten kennismaken met de achterliggende (vak)didactiek, de opbouw van een les, de aanpak van een leerkracht e.d.

Aan de hand van de observatieopdrachten leren de studenten stilstaan bij belangrijke aspecten van het lesgeven. We focussen tijdens didactische ateliers op een aantal didactische aspecten: instructies geven, concreet-aanschouwelijk werken, onderwijsleergesprekken opbouwen.

Voorafgaand aan een eerste leservaring bereiden we studenten voor op interactief voorlezen. De nadruk ligt hierbij enkel op het voorlezen zelf en het leren formuleren van goed doordachte vragen.

Het doelgericht uitwerken van een eerste les gebeurt samen met een vakdocent en een pedagoog op basis van een handleiding. Door het geven van de in groep voorbereide les trachten we een veilig kader te bieden als eerste leservaring. Parallel hiermee wordt in de lessen didactiek geanalyseerd welke zaken essentieel zijn bij het opmaken van een lesvoorbereiding en het realiseren van een krachtige leeromgeving.

Op het einde van het eerste semester focussen de studenten dan al meer op de volledige klasorganisatie, het klashouden en het geven van duidelijke mondelinge instructies. Ter voorbereiding van deze lesmomenten kunnen de studenten hun lesvoorbereidingen en vragen voorleggen aan vakdocenten, naast de begeleiding door de praktijkpedagoog.

In semester 2 bieden we de studenten eveneens een aantal voorbereidingsmomenten aan waarbij ze vragen kunnen stellen aan vakdocenten. Het aantal te geven lessen wordt

geleidelijk aan opgedreven. De studenten verzorgen in totaal vijf volledige lesdagen.

- In de **tweede opleidingsfase** (stage tweede jaar) verschuift het accent naar het functioneren in de klas. De focus ligt op het geven van lessen waarbij de student alle elementen van de klas in rekening brengt. De student informeert vooraf bij de mentor over de verschillen in beginsituatie in specifieke leergebieden en overlegt over de concrete en differentiërende maatregelen die hij kan nemen om hierop gepast te anticiperen tijdens het lesgeven. Hij gelooft daarbij in de groeikansen van alle leerlingen. Hij werkt dus vanuit een Growth Mindset (C. Dweck, 2000).

De student fungeert als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen, als opvoeder, organisator, taalleraar, maar ook als onderzoeker en vernieuwer.

De student heeft voorbereidingstijd, waarin hij wordt verondersteld een ruim pakket lessen op relatief korte termijn voldoende diepgaand, gevarieerd, actief en gedifferentieerd uit te werken zodat er een krachtig leef- en leerklimaat kan ontstaan. De student werkt daarbij positief, planmatig en proactief (Katrien Struyven, 2015).

De student bereidt zich voor op een week stage in de tweede (derde of vierde leerjaar, tweede graadsklas), derde (vijfde of zesde leerjaar of derde graadsklas) en eerste graad (eerste of tweede leerjaar of eerste graadsklas).

De eerste week stage in de tweede graad wordt gesplitst in twee aaneensluitende periodes van drie en twee dagen. Deze 5-daagse stage wordt met een weekend onderbroken om de overstap naar de stage van het tweede jaar geleidelijk te laten verlopen.

Proefactiviteiten: Voor de aanvang van elke stageperiode worden in onze praktijkscholen twee proefactiviteiten gerealiseerd in de graad van de daaropvolgende stage. Hier kunnen de studenten hun medestudenten observeren tijdens het lesgeven en teamteaching.

Via de proefactiviteiten leren de studenten activiteiten te ontwikkelen die beantwoorden aan de uitgangspunten van de actuele leerplannen (geïntegreerd werken, overschrijden van leergebieden...).

De gemaakte didactische keuzes bij het voorbereiden en de lesrealisatie worden volgens verschillende basiscompetenties besproken in samenwerking met de praktijkpedagoog en de twee betrokken vakdocenten.

Observatie- en oefenmomenten: Voor aanvang van elke stageweek zijn er telkens twee halve dagen observatiemomenten en daaropvolgend één of twee halve dagen oefenmomenten gepland.

- In de **derde opleidingsfase** (stage derde jaar) komt de hele school in het blikveld van de student te liggen en integreert de stagiair zich in het hele schoolleven.

De student in deze derde opleidingsfase loopt twee weken stage in het eerste leerjaar, twee weken keuzestage, hij begeleidt een week openluchtklassen en eindigt met een ingroei-stage van vier weken in één school.

Naast de weken actieve stage, vervult de student in deze ingroeischool nog een reeks onderwijsactiviteiten buiten de klas. Hierdoor maakt hij kennis met de brede opdracht van een leraar lager onderwijs.

We verwachten dat de student nagenoeg zelfstandig functioneert in de realisatie van het pedagogisch en het didactisch handelen en dat hij de taken en de rol van de mentor vrijwel volledig overneemt.

Aan het einde van de derde opleidingsfase verwachten we dat de student de basiscompetenties van een beginnende leraar bezit.

Opbouw van de stageperiodes

Elke stageperiode kent eenzelfde verloop: de observatie, de stagevoorbereiding, de eigenlijke stage en de stagenawerking.

- **Gerichte observatie** is de eerste stap. Het is belangrijk dat de student leert kijken naar en nadenken over het dagelijkse leven in de klas en op de school. Het participierend observeren heeft een duidelijke meerwaarde bij het verzamelen van informatie betreffende de beginsituatie.

Aan de mentor vragen we bijvoorbeeld zoveel mogelijk momenten in te lassen waarbij de student kan worden ingeschakeld bij de begeleiding van één kind, een groepje kinderen (sterkere of zwakkere), bij het werken met ondersteunend materiaal, bij het hoeken- en contractwerk, begeleiden van niveaulezen.

- Tijdens de **stagevoorbereiding** krijgen de studenten tijd om kennis te maken met hun stageklas en hun lesvoorbereidingen te maken. Zij kunnen op vastgelegde momenten vakdocenten en praktijkpedagogen raadplegen.

Tijdens **oefenmomenten** krijgen de studenten de kans om competenties in te oefenen, te verbreden en om te experimenteren. Zo leren ze ook voor aanvang van de stage de leerlingen en de klasorganisatie kennen. Deze momenten worden niet beoordeeld.

- Tijdens de **eigenlijke stage** voeren de studenten de taken uit die beschreven staan op de stagewebsite.
- **Na de stage** komen de studenten in leergroepen samen tijdens de stagenawerking om te reflecteren over de voorbije stageperiode. Binnen het stageproces is het immers essentieel dat de student kritisch leert terugblikken om zijn professioneel handelen bij te stellen. De basiscompetenties en de lijst met gedragsindicatoren voor de leraar in opleiding vormen daarbij het centrale ijkpunt om tot **reflectie** te komen. Het reflecteren verloopt aanvankelijk sterk gestuurd. Doorheen de opleiding leert de student in dialoog met anderen (medestudenten, praktijkpedagogen en vakdocenten) steeds diepgaander te reflecteren over zijn leervragen. Zo ontwikkelt hij een eigen kritische visie op goed onderwijs.

Begeleiding van de stages

De opleiding staat garant voor een **intensieve stagebegeleiding**. Praktijkpedagogen en vakdocenten gaan intensief op stagebezoek en begeleiden de studenten daarbij vanuit een **hoge betrokkenheid en zorg**. Als een stage moeilijk loopt, wordt samen met de stagiair gezocht hoe hij kan werken aan de belemmeringen. In onze aanpak gaan we persoonsgericht te werk en staat de student centraal. De intensieve begeleiding neemt af naarmate de student vordert in zijn stagetraject en de student meer verantwoordelijkheid krijgt over zijn groeiproces.

Om de stages optimaal te begeleiden, besteden we veel aandacht aan **aanvangsbegeleiding** van onze startende lectoren. Zo begeleiden de praktijkpedagogen beginnende lectoren door aanvankelijk mee op stagebezoek te gaan en samen het verslag van een stagebezoek of een syntheseverslag te schrijven.

Het document 'Gedragsindicatoren voor de leraar in opleiding volgens de basiscompetenties' (zie stagewebsite) is een nuttig instrument dat voor alle lectoren een houvast betekent om de stagebeoordeling zo valide mogelijk te maken.

Beoordeling van de stages

Op het einde van een semester (m.u.v. sem 1 en 3) wordt een **syntheseverslag** opgesteld op basis van alle beoordelingen van praktijkpedagoog, vakdocenten, mentoren en reflecties van de student zelf. Tussentijds volgt een **formatieve evaluatie** en op het einde van het stagejaar volgt een **summatieve evaluatie**.

De score voor de ingroeistage wordt bepaald tijdens een evaluatiegesprek op de stageschool. Bij dit gesprek zijn directie, mentoren, praktijkpedagoog, vakdocent en de student zelf aanwezig.

Samenwerking met stagescholen

Om de **samenwerking** van onze stagescholen en mentoren te bevorderen, ondernemen we verschillende acties. We hebben immers een **gedeelde verantwoordelijkheid** in het opleiden van toekomstige leerkrachten. We zetten daarom in op een transparante en persoonsgerichte communicatie met onze stagescholen.

Via persoonlijke contacten, de stagewebsite en de mentorenbijeenkomsten proberen we een persoonlijke band met de stagescholen op te bouwen en te behouden.

De **mentorenbijeenkomsten** op de campus worden vrijblijvend aan de mentoren aangeboden. Naast een inhoudelijk aanbod rond een bepaald thema, komen hier ook vragen en ervaringen van de mentoren aan bod.

Feedback uit het werkveld krijgen we ook via de resonantieactiviteiten, waarin zowel directies, oud-studenten als studenten vertegenwoordigd zijn.

Het opleidingsteam